

Recenzja

H. KORSCH, W. WESTHUS & H.-J. ZÜNDORF. 2002. **Verbreitungsatlas der Farn- und Blütenpflanzen Thüringens**. 419 str., 1968 map zasięgowych. Opr., format 29,7 × 23,5 cm. Weissdorn-Verlag, Jena. Cena: nie podano. ISBN 3-936055-01-7.

Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Turyngii jest jednym z nielicznych regionalnych opracowań tego typu w Europie Środkowej. Dotyczy on obszaru niezbyt wielkiego (ok. 15,6 tys. km²), będącego jednym z krajów związkowych środkowych Niemiec, bardzo urozmaiconego pod względem geologicznym, obejmującego m.in. Las Turyński wznoszący się na wysokość 982 m n.p.m. Różnorodność rzeźby, klimatu i budowy geologicznej zadecydowały o dużym bogactwie miejscowej flory, liczącej około 2000 gatunków roślin naczyniowych i paprotników.

Krótką część wstępną atlasu zawiera omówienie prac nad florystycznym kartowaniem Turyngii, listę współpracowników biorących udział w tym opracowaniu, szczegółową prezentację metodyki i sposobu gromadzenia danych, podstaw taksonomicznych i stanu zbadania badanego obszaru. Zamyka ją zestaw krytycznych uwag odnoszących się do wybranych gatunków.

Główną część omawianego dzieła tworzy 1968 kartogramów, przedstawiających rozmieszczenie wszystkich rodzimych lub trwale zadomowionych składników flory roślin naczyniowych. Podstawowe pola kartogramów (w liczbie 165) mają powierzchnię około 120 km² i są podzielone na 16 prostokątów o bokach ok. 2,9 × 2,7 km, czyli obejmujących powierzchnię ok. 7,8 km². Uwzględnione dane pochodzą przede wszystkim ze specjalnie zorganizowanych w ostatniej dekadzie badań terenowych z udziałem bardzo licznej grupy współpracowników. Wykorzystano też sporą część informacji publikowanych lub zgromadzonych w zbiorach zielnikowych. W szerokiej mierze zastosowano technikę elektronicznego gromadzenia i przetwarzania danych. Odmiennymi sygnaturami zaznaczono na mapach stanowiska gatunków o charakterze rodzimym, trwale zadomowionych obcych przybyszów oraz roślin synantropijnych. W każdej grupie rozróżniono obserwacje z trzech różnych okresów: od roku 1990 do lat najnowszych, z lat 1950–1989 oraz sprzed roku 1949. Dzięki temu uzyskano obraz dynamiki zasięgów, zarówno w sensie wymierania, jak i ekspansji poszczególnych składników flory. Całość atlasu uzupełnia bardzo bogata bibliografia oraz skorowidz niemieckich nazw roślin. Indeks nazw łacińskich nie był potrzebny, gdyż mapy uporządkowano w kolejności alfabetycznej, co nie wydaje się rozwiązaniem najlepszym.

Atlas chorologiczny Turyngii nie jest jeszcze opracowaniem całkowicie zamkniętym, gdyż oddaje stan danych zgromadzonych do roku 2000. Mimo to daje on niezwykle instruktywny, i zapewne bliski rzeczywistości, obraz rozmieszczenia całej flory roślin naczyniowych w jednym z bardziej atrakcyjnych regionów Europy Środkowej. Zasluguje więc na baczną uwagę polskich botaników, zwłaszcza tych, którzy interesują się florą polskich wyżyn, mającą wiele powiązań ze Średniogórzem Niemieckim.

– RYSZARD OCHYRA, ul. Gołaśka 15/25, 30-619 Kraków, Polska.